

Archivní fond 308

Prověřovací materiál ministerstva vnitra k odbojovým a partyzánským skupinám působícím v protektorátu Čechy a Morava v letech 1939–1945

› Ludmila Bayerová

Prověřovací materiál Ministerstva vnitra ČSR k odbojovým a partyzánským skupinám působícím v protektorátu Čechy a Morava v letech 1939–1945 vznikl na základě přípisu poválečného ministra vnitra Václava Noska ze dne 21. června 1945, č. Z/I-1445/1945 a na základě Rozkazu Zemského velitelství Sboru národní bezpečnosti v Praze ze dne 8. srpna 1945, č. j. I-22038/1945. Shromažďoval ho tehdejší odbor pro politické zpravodajství Ministerstva vnitra, jehož vedoucím a později přednostou byl nějaký čas i nechvalně proslulý kpt. Bedřich Pokorný.

Tento odbor se také nazýval jako odbor „Z“ a podléhal přímo tehdejšímu ministru vnitra Václavu Noskovi. V odboru se soustřeďoval i veškerý písemný materiál zabavený po činnosti gestapa a ostatních nacistických vojenských a bezpečnostních složkách, fašistických a kolaborantských organizací působících v letech 1939–1945 v protektorátu Čechy a Morava.

Úkolem tehdejšího archiváře Jurije Křížka¹, který do odboru přišel, bylo vybudovat bezpečnostní archiv odboru pro politické zpravodajství, který by shromažďoval písemný materiál o nacismu a fašismu pro zpravodajské účely, dále materiál o politickém a veřejném životě Československé republiky, o státní spolehlivosti jejích občanů, a dále též spisový materiál bývalých politických stran a vedoucích osobností z let 1918–1945. Tento materiál sloužil i k prověřovací agendě ilegální činnosti konkrétních odbojových skupin a organizací, partyzánských jednotek a jednotlivých osob zapojených v hnutí odporu a působících v protektorátu po 15. březnu 1939 až do osvobození Československa v květnu 1945.

Na poválečném Ministerstvu národní obrany (MNO) shromažďoval od léta 1945 jednotlivá hlášení o působení a činnosti partyzánských jednotek a odbojových skupin v protektorátu tehdejší I. odbor – jeho 6. oddělení pro záležitosti partyzánů. Toto oddělení tvořili především bývalí partyzáni, ale také přímí účastníci domácího a československého zahraničního odboje a dále příslušníci československé armády v zahraničí ze západní i východní fronty, kteří se písemně obraceli na odbor politického

---

1 *Sborník Archivu ministerstva vnitra*, č. 2/2004. Praha, s. 233–280.

zpravodajství Ministerstva vnitra a žádali orgány Sboru národní bezpečnosti ověření těchto hlášení a zpráv o činnosti skupin.

V souvislosti s přijetím zákona č. 34/1946 Sb. ze dne 14. února 1946, jímž se vymezuje pojem „československý partyzán“, dále s přijetím zákona č. 136/1946 Sb. ze dne 15. května 1946 o umístování a jiném zaopatření účastníků národního boje za osvobození (novelizovaného Ústavodárným Národním shromážděním republiky Československé novou právní normou), zákonem č. 255/1946 Sb. ze dne 19. prosince 1946 o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, byly veškeré písemnosti k II. domácímu odboji shromažďovány v Kanceláři legií – Kleg – na Ministerstvu národní obrany. Kancelář vznikla Denním rozkazem ministra národní obrany č. 74/45 jako samostatný subjekt, podřízený přímo ministrowi. V gesci ministra národní obrany byla i realizace zákona č. 34/1946 Sb. a zákona č. 255/1946 Sb.

Ve spolupráci s tehdejší Svazem národní revoluce, Svazem osvobozených politických vězňů, Svazem partyzánů a Československou obcí legionářskou se prováděla prověrka jednotlivých odbojových skupin a partyzánských jednotek. Ilegální odbojové organizace a skupiny jako celek popisovaly tehdy svou ilegální činnost konanou proti Říši a zasílaly ji na vědomí Kanceláři legií. Hlásili se však i jednotlivci a svědecky dokladovali Kanceláři své zapojení do národního boje za osvobození.

Tyto materiály dnes obsahuje ucelený archivní fond 308 – „Druhý domácí odboj“, který je trvale uložen ve Vojenském ústředním archivu v Praze (VÚA), a jeho správcem je Vojenský historický archiv (VHA). Ve fondu 308 jsou uloženy písemnosti partyzánských, odbojových a revolučních skupin, zejména zprávy o činnosti, jmenné seznamy jejich členů, osobní vyjádření členů skupin, letáky, schémata, mapy, nákresy a některá vyjádření státních orgánů a institucí. Tento dokumentační materiál byl shromážděn činností rezortu Ministerstva národní obrany v letech 1945–1954.

Doplňující součástí těchto archiválií býval až do podzimu roku 2007 i tzv. „prověřovací materiál ministerstva vnitra k domácímu odboji“ (PV MV DO), který (na rozdíl od archivního fondu 308) nebyl nikdy určen pro laickou badatelskou veřejnost, ani pro historické bádání. Sloužil vždy výhradně jako pomocný materiál k vnitřnímu využití pracovníkům ministerstva obrany k posuzování žádostí o vydání osvědčení dle zák. č. 255/1946 Sb. v kategorii „účastník domácího hnutí“ nebo „československý partyzán“, které v uplynulých letech tento rezort vyřizoval. (A dodnes ještě – od roku 2002 – v rámci správního řízení, i když v minimálním počtu, vyřizuje.)

Již Kancelář legií spolupracovala s odborem politického zpravodajství Ministerstva vnitra na základě ustanovení § 8 odst. 2, zákona č. 255/1946 Sb.² Šlo především

2 „Osvědčení obsahující údaje o osobě, způsobu její účasti na národním boji za osvobození a právech, k jejichž uplatnění je oprávněna, vydá [...] ministerstvo národní obrany; [...] a u účastníků domácího boje za osvobození v dohodě s ministerstvem vnitra.“ Zákon č. 255/1946 Sb. o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození.

o to, prověřit pravost a samotnou existenci té či oné ilegální skupiny nebo partyzánské jednotky jako celku. Zda je bude možné charakterem jejich činnosti považovat za naplňující příslušné zákonné ustanovení (§ 1, odst. 1, bod 1, písm. e) zák. č. 255/1946 Sb.). Šlo tedy o posouzení jejich soustavného a aktivního zapojení po dobu alespoň tří měsíců do činnosti směřující přímo k osvobození Československé republiky, nebo šlo-li jen o činnost nahodilou, prováděnou několika jednotlivci bez koncepce, či dokonce snad jen o činnost smyšlenou a nikdy neexistující.

Současně se přitom důsledně prověřovala také národní spolehlivost členů odboje, zda se v době zvýšeného ohrožení republiky a v období nesvobody nedopustili kolaborace s nacistickým režimem formou členství v některé z fašistických organizací ve smyslu ustanovení § 2 a § 3 Dekretu prezidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb., tzv. retribučního dekretu.

Pokud bylo zjištěno, že osoba byla v letech 1939 až 1945: „[...]na vedoucím místě Národní odborové ústředny zaměstnanecké, Ústředí veřejných zaměstnanců, Svazu zemědělství a lesnictví nebo Hlinkovy slovenské lidové strany, nevyužívala-li tohoto místa k činnosti zvláště významné v národním boji za osvobození, nebo kdo byl dobrovolně členem Svazu pro spolupráci s Němci, Českého svazu válečníků, Rodobraný, Vlajky, České ligy proti bolševismu, Německo-české společnosti, Kuratoria pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě, Hlinkovy gardy, Německo-slovenské společnosti, Hlinkovy mládeže nebo jiných fašistických organizací podobné povahy, jejichž účelem bylo šířit nacistickou ideologii a udržovat mocenské postavení Němců a Maďarů,“³ neměla z hlediska zákona nárok na přiznání charakteru účastníka odboje.

Po únoru 1948 byly rozpuštěny všechny tehdejší organizace, které sdružovaly odbojáře podle způsobu účasti na národním boji za osvobození, jako byla konkrétně Československá obec legionářská, Svaz národní revoluce, Svaz osvobozených politických vězňů či Svaz partyzánů. Všechny byly začleněny do nově utvořeného Svazu bojovníků za svobodu, později přejmenovaného na Český svaz protifašistických bojovníků. Na Ministerstvu národní obrany současně zanikla také Kancelář legií, kterou nahradilo nové oddělení nazvané Kancelář odboje, později přejmenované na Komisi MNO pro vydávání osvědčení podle zákona č. 255/1946 Sb., a počátkem osmdesátých let minulého století jen Oddělení pro vydávání osvědčení podle zákona č. 255/1946 Sb.

Na Ministerstvu vnitra byl odbor „Z“ přejmenován již k 1. lednu 1947 na odbor VII. Jeho součástí se stal i nově utvořený slovenský referát. Ke dni 17. listopadu 1948 byla zřízena Skupina I-Bezpečnost, pod kterou spadal i odbor BA, též označovaný jako odbor Státní bezpečnosti nebo Velitelství Státní bezpečnosti. Patřila sem prověřovací agenda všeho druhu, včetně udělování medailí, šetření podle retribučních dekretů a cenzura veškerého periodického tisku a filmu.⁴ Ministerstvo vnitra prověřovalo odbojové organizace na základě zákona č. 114/1948 Sb., č. 1, § 6 prostřednictvím

3 Dekret prezidenta republiky ze dne 19. června 1945, § 1, odst. 1, bod 3, písm. b) zák. č. 255/1946 Sb.

4 Sborník Archivu ministerstva vnitra, č. 2/2004. Praha, s. 233–280.

tzv. „Dotazníku pro prověření činnosti odboje“, a současně se řídilo též příslušným k tomu určeným ministerským výnosem.

Tyto prověřovací materiály, shromážděné činností Státní bezpečnosti nebo velitelstvími Státní bezpečnosti v jednotlivých krajích, obsahují převážně protokoly o výpovědi jednotlivých členů odbojových skupin před bezpečnostními složkami, vlastní protokolární šetření policejních orgánů, písemné zprávy o vzniku, činnosti a charakteru skupiny a jejích bojových výsledcích či zapojení v květnových revolučních dnech roku 1945. Zprávy o provedeném šetření bezpečnostními orgány Ministerstva vnitřní záhrnují také výsledky šetření, týkajících se např. konfidentů gestapa nasazených v některých odbojových skupinách či zjištění o členech skupin, pokud byli i členy konkrétní fašistické organizace, jako např. Vlajky, Kuratoria pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě, Svazu pro spolupráci s Němci, České ligy proti bolševismu či některých dalších, uvedených v Dekretu prezidenta republiky ze dne 19. června 1945 č. 16 Sb.

V období po 15. březnu 1939 až do 9. května 1945 působilo v protektorátu Čechy a Morava na sedm set padesát odbojových skupin,⁵ ilegálních organizací, partyzánských jednotek a také revolučních skupin II. domácího odboje. Téměř každá významnější odbojová či partyzánská skupina operující na území protektorátu byla za druhé světové války nějakým způsobem napojena buď na některou paradesantní skupinu vyslanou londýnským ministerstvem národní obrany československé emigrační vlády, anebo na frontové výsadky vysílané Rudou armádou z osvobozeneckých oblastí SSSR, Polska a Slovenska. Popřípadě spolupracovala se zpravodajskými desanty Generálního štábu Rudé armády a paravýsadky zvláštního určení skupiny NKVD. Šlo celkem o sto dvacet čtyři výsadky vyslané ze Západu a z Východu na území Čech a Moravy v době od 16. dubna 1941 do 2. května 1945.

Výsadky se spojovacími, organizátorskými, zpravodajskými a destrukčními úkoly přicházely ze Západu ve čtyřech vlnách; bylo to asi třicet výsadkových skupin v počtu pětadesáti Čechů a Slováků.⁶

Desanty ze Sovětského svazu byly do roku 1943 složeny pouze z československých vojáků vycvičených sovětskými zpravodajskými orgány či československou vojenskou misí v SSSR. Od července roku 1944 byly tvořeny buď jen ze sovětských partyzánů, nebo byly národnostně smíšené. V tomto období směřovaly ze Sovětského svazu na území protektorátu a na Slovensko kromě výsadků strategické rozvědky i skupiny hloubkového průzkumu 1. a 4. ukrajinského frontu. Od července roku 1944 do března 1945 působilo v protektorátu také na šedesát zpravodajských a organizačních paradesantních skupin vyslaných ze Sovětského svazu za účelem formovat české partyzánské hnutí.⁷

5 Vojenský historický archiv (VHA), f. Druhý domácí odboj (308). Materiál o odbojových skupinách a jejich účasti na národním boji za osvobození v letech 1939–1945.

6 Slovníková příručka *Český antifašismus a odboj*. Naše vojsko, I. vydání pro ČSPB, Praha 1988.

7 Tamtéž.

Domácí odboj, též domácí hnutí odporu, resp. domácí odbojové hnutí, byl organizovaný aktivní boj proti nacistickým okupantům, zrádcům a kolaborantům, často spjatý s přechodem do ilegality. Jednotlivé odbojové organizace a pojetí jejich činnosti se lišily v závislosti na politickém zaměření, struktuře, složení, celkové organizovanosti, konspirativních zkušenostech jejich členů a také ve spojení se zahraničím. Všechny odbojové složky v protektorátu se však shodovaly na nutnosti porážky nacistických okupantů, na dosažení národního osvobození a na obnově československé státnosti. Současně však také mezi nimi probíhal politický a ideový boj o pojetí národně osvobozenického hnutí a o budoucí uspořádání poválečného Československa.

V různorodém seskupení domácího odboje se projevovaly dva základní směry: jednak nekomunistické organizace, a jednak skupiny ilegální Komunistické strany Československa. Základní rozpor mezi oběma směry se jevil již v otázce vyústění protifašistického a národně osvobozenického boje. Nekomunistický odboj usiloval o obnovu demokratického uspořádání předmnichovské republiky, a komunisté vycházeli z nutnosti vedoucí úlohy dělnické třídy a z revoluční přeměny československé společnosti cestou národní demokratické revoluce.

Oba směry odboje se lišily také v otázce zahraničněpolitické orientace. Organizace ilegální KSČ bezvýhradně orientovaly své národně osvobozenické hnutí na Sovětský svaz a ve spojení s ním spatřovaly záruku obnovy samostatného Československa, zatímco nekomunistický odboj vycházel především z Masarykových a Benešových zásad svobody, demokracie a nestrannosti, a také z morálních a etických hodnot svobodných západních demokracií. Zaměřoval se především na zpravodajskou činnost, v souladu s pokyny československé exilové vlády v Londýně, a na přípravu ozbrojeného vystoupení v závěru války.

Všechny podoby protifašistického národně osvobozenického hnutí v českých zemích a na Moravě byly bez ohledu na to, zda byly výrazem organizované činnosti, nebo zda byly masově spontánní, významnou součástí evropské protifašistické rezistence. Z velké části se ho účastnili také antifašisté jiných národností, kteří na tomto území žili nebo se na ně v průběhu druhé světové války dostali, a zapojili se zde do protinacistického hnutí.

Prozápadně orientované odbojové organizace a skupiny se hlásily k politickému programu zahraničního odbojového centra vedeného dr. E. Benešem, a v jeho intencích také vyvíjely činnost. Jako celek usilovaly o osvobození Československa, o jeho obnovu v předmnichovských hranicích a o jeho demokratické uspořádání. Ve své činnosti věnovaly rozhodující pozornost zpravodajství a přípravám na závěrečné vystoupení proti nacistickým okupantům. Z dalších forem činnosti se soustředily především na pomoc osobám pronásledovaných gestapem, jejich rodinám, rodinám perzekvovaných, dále na protinacistickou agitaci a organizování ilegálních přechodů hranic protektorátu. Postupně prováděly sabotáže, diverze, a z části participovaly též na partyzánském způsobu boje. Nesouhlas českého národa s nacistickou okupací a projevující se jeho útlak v protektorátu vedly k navazování a prohlubování osobních mezilidských kontaktů, sledujících často i dřívější politické vazby,

společenské a přátelské vztahy, až k vytváření ilegálních sítí a odbojových skupin či organizací.

Zásadní důsledky měla pro tyto odbojové skupiny a složky především „heydrichiáda“. Ztráty, které v jejím průběhu český odboj utrpěl, byly pro něj v mnoha směrech nenahraditelné. Značná část do té doby existujících prozápadně orientovaných organizací byla nacistickou mašinerií definitivně rozbita.⁸ Masový teror v období „heydrichiády“ uvrhl český odboj do hluboké krize. Řada lidí byla zastrašena decimováním účastníků odboje i jejich rodin nacisty. Krajně negativní roli sehrávala v té době i česká kolaborace, doplňující nacistickou propagandu. Protektorátní vláda neustále varovala před neuváženými činy, které by měly „*pro celý národ nedozírné následky*.“⁹

Prověřování jednotlivých odbojových skupin bezpečnostním aparátem Ministerstva vnitra ČSR probíhalo ve dvou etapách – od konce léta 1945 do konce roku 1947, a od roku 1948 do konce roku 1954. Z těchto dnes již archivních písemností, které máme k dispozici, je poměrně zřetelně vidět rozdíl mezi „*zprávami o prověření*“ vzniklými od konce léta roku 1945 do konce roku 1947, a mezi „*písemnostmi*“ od uchopení moci komunistickou stranou po únorovém převratu v roce 1948 do konce roku 1954.

V dokumentech z let 1945–1947 je konkrétní šetření a prověřování činnosti jednotlivých odbojových skupin a partyzánských jednotek či jednotlivců zaměřeno ze strany bezpečnostních složek na politickou a národní spolehlivost v období zvýšeného ohrožení republiky v letech 1938–1945, na dobrovolné či vynucené členství ve fašistických organizacích či na spolupráci s volavčími sítěmi gestapa.

Naopak v dokumentech z období let 1948–1954 se jednotlivá šetření bezpečnostních orgánů ministerstva vnitra zaměřují především na politickou a národní spolehlivost příslušníků domácího odboje po únoru 1948, na jejich členství v KSČ, třídní původ a názorový pohled na Sovětský svaz. Největší pozornost je věnována nejpočetnější partyzánské brigádě „JAN ŽIŽKA“ operující od podzimu roku 1944 na Moravě (po přechodu hranic se Slovenskem), v prostoru Beskyd, Zlínska a Vsetínska. Důkladnému prověřování je v letech 1948–1953 podrobena také partyzánská brigáda „MISTR JAN HUS“, působící v době nacistické okupace ve východních Čechách a na Českomoravské vrchovině. Prověřování bývalých příslušníků brigád provádělo Veličinství Státní bezpečnosti v Gottwaldově, Uherském Hradišti, Brně a Jihlavě. Prověřovací materiál shromážděný orgány StB k těmto dvěma partyzánským brigádám tvoří dnes celkem osm kartonů archiválií.

V této poúnorové době vychází sice „prověřování odboje“ také z vyhodnocování činnosti ilegálních skupin v letech 1939–1945, tj. zda organizace byla nebo nebyla pod kontrolou či dohledem gestapa, nebo jestli partyzánská jednotka měla či nikoliv

8 Tamtéž.

9 SLÁDEK, Oldřich: *Zločinná role gestapa*. Naše vojsko, Praha 1986.

ve svých řadách konfidenty. Přesto však bezpečnostní orgány ministerstva vnitra, od okresních stanic Sboru národní bezpečnosti, krajských velitelství, až po ústřední orgány bedlivě prověřovaly především názorovou orientaci a charakter skupiny v době nacistické okupace, čili byla-li prokomunistická nebo prozápadně laděná. Orgány dále rozkrývaly její zpravodajské spojení se zahraničím, pátraly po složení její členské základny. V neposlední řadě také sledovaly chování a vystupování jednotlivých příslušníků té či oné ilegální skupiny po únorovém převratu roku 1948, tedy v nastoleném období budování tzv. stalinského modelu socialismu.

Lze dokumentačně doložit, že některé konkrétní nekomunisticky zaměřené odbojové organizace z doby nacistické okupace se po uchopení moci komunistickou stranou v únoru 1948 začínaly v průběhu roku 1948 a 1949 znovu formovat. Začaly například s vydáváním protikomunisticky laděných letáků a tiskovin, vyzývajících k odporu proti vládě a režimu. Tehdejší komunistický vládní systém totiž vytvářel totální politickou administrativní nadvládu nad celou společností i jejími občany, kteří neměli možnost z bludného kruhu uniknout nebo se účinně bránit. Různé formy politických represálií a perzekucí tehdy přímo postihovaly ty, kteří z různých příčin představovali opozici vůči novému režimu.

V rámci prověřování značného počtu ilegálních organizací a jejich odbojové činnosti za doby nacismu, a pod pláštěm zjistit co nejvíce podrobných informací dotazováním se na konkrétní spolupracovníky, svědky a osoby z doby odboje za účelem poskytnutí svědectví (např. v místě trvalého bydliště), se tak orgány StB dostaly mnohokrát i k lidem, kteří v té době třeba již ilegálně organizovali přechody na Západ nebo jinou činnost, směřující otevřeně či skrytě proti komunistickému zřízení. Řada těchto lidí pak byla orgány StB perzekvována, buď zatčením nebo přímo internováním. V nejlepším případě „jen“ pouhým definitivním vyloučením z veřejného života či vystěhováním z většího průmyslového města do pohraničí.

Mnozí z těchto československých státních občanů však zaplatili tím nejcenějším – vlastním životem, neboť byli ve vykonstruovaných politických procesech v padesátých letech dvacátého století odsouzeni komunistickým režimem k trestu smrti a popraveni. Některým se jen zázrakem podařilo před politickou či náboženskou perzekucí z Československa uprchnout. V letech 1947–1951 uprchlo z Československé republiky na Západ celkem 25 354 osob,¹⁰ mezi nimi i desítky bývalých účastníků II. domácího i československého zahraničního odboje. Většina z nich na svou politickou činnost nikdy nerezignovala a snažila se prospět své domovské vlasti i v exilu, za což se jim v naší zemi dostalo určité satisfakce nejdříve až po 17. listopadu 1989.

Prověřovací materiál Ministerstva vnitra ČSR k odbojovým a partyzánským skupinám působících v protektorátu Čechy a Morava v letech 1939–1945 byl na základě ustanovení § 14, odst. 1, zák. č. 181/2007 ze dne 8. června 2008 (o Ústavu pro studium

---

10 *Securitas imperii* č. 9. ÚDV PČR, Praha 2002.

totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek) delimitován ve dvou etapách z Ministerstva obrany ČR do Archivu bezpečnostních složek (ABS).

První etapa předání archiválií proběhla koncem října 2007, kdy bylo z oddělení vydávání osvědčení Odboru mimorezortní spolupráce v personální sekci Ministerstva obrany delimitováno do ABS (oddělení archivních fondů FMV) celkem patnáct kartonů, obsahujících čtyři sta dvacet pět svazků archiválií s označením 308/MV, 01-0646.

Tento archivní materiál byl postupně zpracován přepočítáním jednotlivých listů a ke dni 29. ledna 2008 vznikl nejprve pětaticetistránkový přehled nazvaný jako „Prověřkový materiál k fondu 308 – inventář“, který obsahuje stručnou anotaci k prověřovaným tři sta osmdesáti odbojovým skupinám a organizacím a k partyzánským jednotkám. Ke dni 24. listopadu 2008 byl tento materiál graficky zpřehledněn a doplněn o upřesňující údaje, kde je v objektu ABS lokalizován, čímž se rozšířil na jednapadesát stran textu formátu A4, a je nyní k dispozici v tamní badatelně.

Druhá etapa delimitace prověřovacích materiálů shromážděných činnostmi orgánů bývalé Státní bezpečnosti proběhla v únoru 2008, kdy bylo do ABS předáno z Ústředního vojenského archivu čtyřia dvacet kartonů, označených 0-308. (V podání orgánů bývalé StB jde o tzv. „objektové svazky“ označené písmenem „H“.) Byly prozatímně uloženy do ABS (oddělení operativních svazků) s tím, že v průběhu roku 2008 budou převezeny do depozitáře, aby spolu s prověřovacím materiálem ministerstva vnitra k odbojovým a partyzánským skupinám (sign. 308/MV) vytvořily ucelený fond 0 308/MV, který bude možné předkládat i badatelské veřejnosti. Ta se již v průběhu roku 2008 ve třech případech zajímala o informace ke konkrétním odbojovým skupinám.¹¹ Archiválie byly ve všech případech badatelům předloženy, neboť v delimitovaném materiálu uloženém v oddělení archivních fondů FMV byly nalezeny.

Prověřovací materiál Ministerstva vnitra ČSR k odbojovým a partyzánským skupinám působících v protektorátu Čechy Morava v letech 1939–1945 obsahuje výhradně archivní dokumenty nejen ke známým odbojovým organizacím, ale i k těm, pro badatelskou veřejnost docela neznámým. Ve svazcích jsou řazeny většinou abecedně, a není činěno rozdílu mezi ilegální odbojovou skupinou či partyzánskou jednotkou laděnou prozápadně či prokomunisticky. Některá archivní jednotka obsahuje ve svazku třeba jen jeden až pět listů dokumentu, například v případě méně známých odbojových skupin jako jsou „ATAMAN“ „BAS“, „DOMOV“, „FLIEDER“, „HORÁČKO-RE-VÍ“, „HNUTÍ ZA SVOBODU“, „CHOTĚŠOV“, „POLABAN“, „PĚTKA“, „PRSTÝNKÁŘI“, „RÁZUS“, „SOBĚSLAV“, „ŠKOP“, „VĚRNÝ PES“, „ZELENÝ LES-STŘED“, „ŽIŽKA I-II“.

V jiných archivních jednotkách je k dispozici od padesáti do pěti set listů dokumentů, jako v případě odbojových skupin „BAŤA-ZLÍN“, „BÍLÁ HORA“, „BLANÍK“,

---

11 ABS, sign. 308-20/5: partyzánská skupina „IVAN“, sign. 308-21/6: partyzánská skupina „KOLO NA STŘELE“ a sign. 308-107/15: partyzánská skupina „ŠAHUR“.

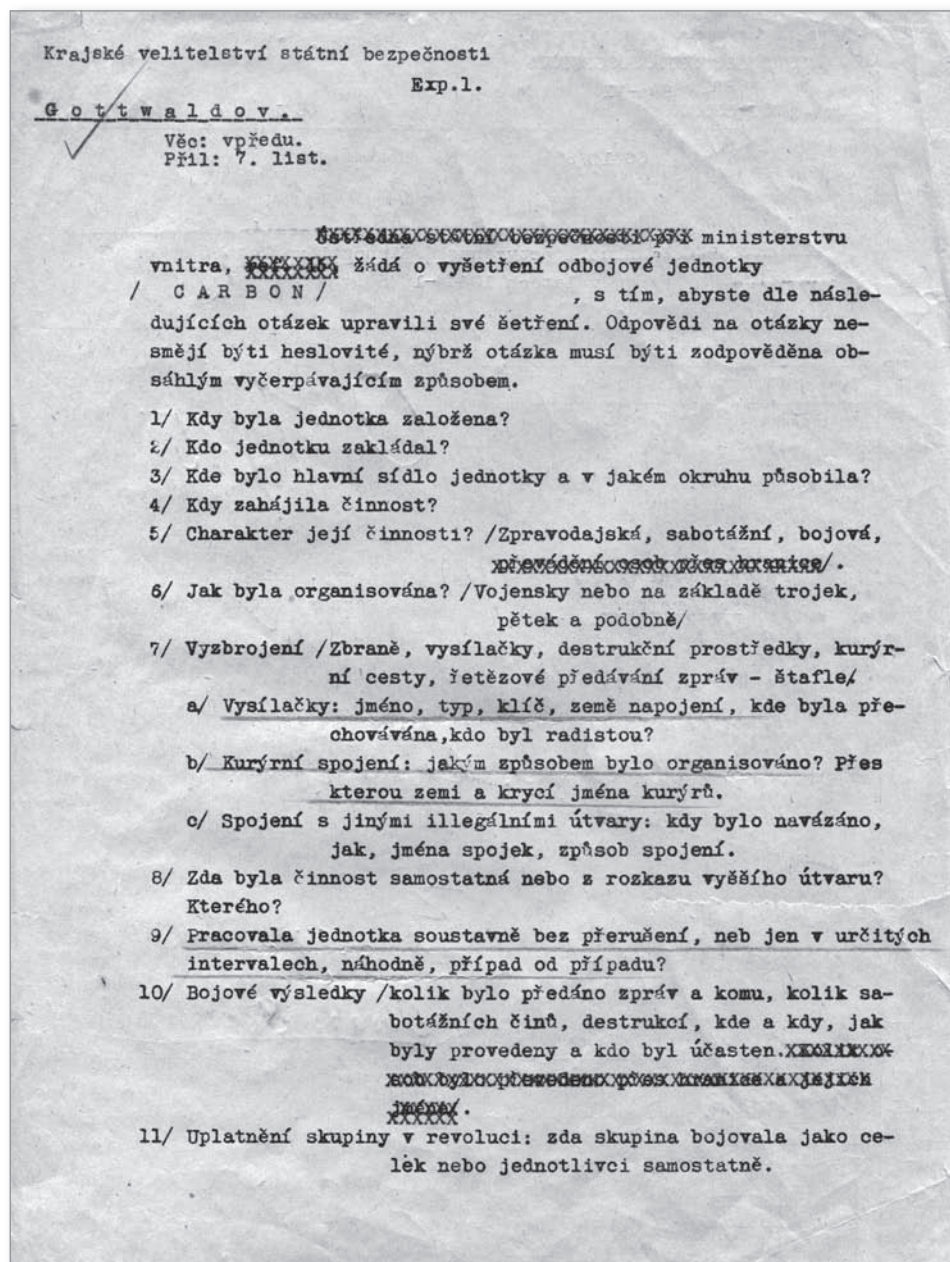
„CARBON“, „ČERNIL-Brno“, „JERMAK“, „KAPITÁN“, „KIJEV“, „KRYSTAL-Velký Honza“, „MISTR JAN HUS“, „MORAVSKÁ ROVNOST“, „NIVA-Strakonice“, „OBRA-NA NÁRODA“, „PÁTÁ KOLONA“, „PRAVDA VÍTĚZÍ“, „PRO VLAST“, „RADA TŘÍ-R-3“, „SEVER“, „SRP A KLADIVO“, „ŠUMAVA I, II“, „TOMÁŠ“, „TRÁVNICE“, „VOLÁNÍ HOR“ a některých dalších.

I po více jak padesáti letech od svého vzniku jsou takovéto archivní jednotky z dnešního pohledu archiváře zajímavou a také i důležitou součástí našeho archivního dědictví, které dokumentuje účast Čechů a Slováků na osvobozeneckém hnutí směřujícího k osvobození Československa od nacistické poroby. Pro historika je to jen další střípek do mozaiky poznání II. domácího odboje.

MINISTERSTVO VNITRA		Označení mateřovosti, důvěrnosti	1
Odb. Oda. ~~XXXXXX~~ BAa-VI		Důvěrnost	40
C. 101319 / 06412/50		Referent	06412 X
Vyřizeno zároveň		Předchozí spisy	
		Připojené spisy jiné	
Věc: CARBON / skup. partyzánské činnosti ve Veselí n/Moravě v letech 1944-1945 - prošetření.			
Lhůta		Nahlédne	
Upomenuto			
Pokyny kanceláři			
		0-1/15	
Po vypravení <u>zpět refer.</u>		K exp. přípoj seznam členů ozn. 2	
<i>Božena Bogutová</i>			
Spisovna, předložil znovu dne		Obsah: 8 seznamů	
Do spisovny došlo dne		Do písařny došlo dne	
Tisk od ...		Tisk dne ...	
Zařadit v ...		Zařadit dne ...	
Skartování v roce ...		Do výpravy došlo dne ...	
(Vyloučeno ze skartování)		Vypisováno dne 23. 11. 1950	

Titulní strana spisu CARBON ze dne 23. února 1950.

Zdroj: ABS

Ukázka z fondu Prověřovací materiál MV k fondu 308 k partyzánské skupině CARBON.

Zdroj: ABS

- 2 -

67 3
3

V příloze Vám zasíláme seznam členů jednotky. Osmačení členové jsou členy zakládajícími nebo vedoucími, ostatní jsou členové řadoví. Z řadových členů vylučnete ty, které uznáte za vhodné, po případě i osoby, které se činnosti v jednotce nezúčastnily, které však mohou podati o jednotce zprávy.

Z protokolárních výpovědí sestavte závěrečnou zprávu a jako poslední bod této zprávy uveďte Váš osobní názor na činnost jednotky, který jste si utvořili během vyšetřování, jaký názor mělo neb má obyvatelstvo na činnost skupiny a jaký postoj zaujímali jednotliví členové skupiny před únorem 1948 k státnímu zřízení.

Exp. II.

~~Okresní akční výbor národní fronty~~
.....

~~Ústředna státní bezpečnosti při ministerstvu
vnitř, ref. 15, žádá o Váš názor na odbojovou skupinu .....
..... a stanovisko veřejnosti k činnosti této skupiny.~~

~~V příloze zasíláme Vám seznam členů skupiny a žádáme o posudek o národní a politické spolehlivosti osob v seznamu uvedených.~~

V Praze dne ..... února 1950

21
Marek

20/II - 50
Hrad
Hrad 20/II - 50

Krajské velitelství státní bezpečnosti
Čes. Budějovice.

11 7286

Č. Budějovice, 12. prosinec 1949.

Z á p i s e v ý p e v ě d í .

Na předvelání se dostavil dne 12. 12. 1949 Vladimír B l á h a nar. 17. 6. 1912 v Čes. Budějovicích, povolání býv. mjr. SNB., t. č. účetní úředník n. p. Metetechna v Čes. Budějovicích, Malinovského tř., bytem Čes. Budějovice u Tří Lvů čp. 900 a vypevzřel tete:

1. Dne 2. 1. 1940 byl jsem poslán jako ileg. organizační buňka do Strakonice s úkolem pedávání zpráv a organizování trejek. V roce 1941 poznal jsem dalšího členu dnešního mjr. Suka Jana t. č. v Plzni jako velit. útvaru SNB. Krátce na to poznali jsme spolu petlického vedoucího zubního technika Trachta Edmunda ve Strakonici a s ním jsme poznali vlastní velení skupiny, která měla sídlo v Hlubaši u Jinců a měla název **Prokop Holý**. Tete se se sběhla v roce 1942.
2. Velitel této skupiny byl kpt. děl. L u k e š, bytem v Jincích. Tete se domnívám proto, že jak mjr. Suk tak Trachta mně se říkali. Pravděpedně zakládajícím členem skupiny byl kpt. L u k e š. Skupina byla zaměřena přesně a přísně na východ a čemž může pedati zprávu mjr. Suk se kterým jsme velmi často o této otázce zaměření debatovali.
3. Před zatčením kpt. Lukeše bylo sídlo jednotky pravděpedně v Hlubaši u Jinců okr. Příbram, a po jeho zatčení ke kterému došlo pravděpedně začátkem roku 1943, soustředila se celá organizace kolem Suka, Trachty a Bláhy ve Strakonici. Po převzetí této organizace působila jednotka v okrese Strakonice a Příbram s pedúkelem rozšíření organizaci od Demžlic po Čes. Budějovice. Tete rozšíření však nebylo uskutečněno zcela, neboť teprve v roce 1945 v březnu byla navázána jediné spojení na Demžlice, Klatovy, Sušici a částečně do Vodňan.
4. Částečná činnost/jednotlivců/ byla zahájena již v roce 1940 a úplná organizovaná činnost byla zahájena v roce 1943 v listopadu.
5. Činnost organizace byla nejprve zpravedažská a v roce 1943 a dále byla činnost bojová a destruktivní se zaměřením na provedení revoluce podle daných instrukcí a hesla, které zněla "Slunce vychází".
6. Organizace byla organizována vojensky na základě trejek, pedzději petek a od roku 1945 od března byl sestaven pedel vojenské organizace prapore s síle cca 600 mužů. V tomto praparu byla pedítána se třemi t. z. partyzánskými jednotkami s síle cca 100 mužů.
7. Skupina byla vyzbrojena pedvážně pistolemi, dvěma leteckými kulomety, těžkým kulometem ČSA, který měl v evidenci mjr. Suk/kulomet byl uschován v býv. Sudetech na vimpersku/ a od roku 1945 po přepadu několika německ. jednotek a po vniknutí do České Zbrojovky byly spatcheny i dlouhé zbraně a náboje. V den vyhlášení revoluce t. j. dne 5. 5. 1945 od 10. hodin depel. vlastnila skupina asi 10 - 12 protitankových a pachatních kaneků. Prestředky destruktivní t. j. nálože a zápalné láhve s rezbuškami vyráběl pro skupinu pper. v zál. civilním zaměstnání učitel nebo profesor, jehož jméno si dnes momentálně nemože vzpomenouti spolu s faktorem býv. tiskárny Nevina ve Strakonici s. Temšem/vlastní jméno/. Zprávy jsme pedávali a instrukce dostávali prostřednictvím spejek, které byly vysílány z Prahy a organizační plány nebo instrukce vážnějšího rázu přinášel buď s. Trachta nebo s. Suk, kteří dojížděli na schůzky do Prahy. Pedud jde o osobní znalosti, znali jsme se pouze mi tři a s. Trachta i Suk znali osobně ze schůzek některé členy krycím jménem pouze muže, kterému jsme říkali Dědek.

12. 12. 1949

Vlastný podpis

Ukázka z fondu Prověřovací materiál MV k fondu 308 odbojová skupina „PROKOP HOLÝ“:

Zdroj: ABS

P r o t o k o l

66 70
125

sepsaný dne 19. srpna 1949 na stanici SNB Pražské Předměstí, okres Hradec Králové s Bedřichem M a r k e m , narozeným dne 19.7.1949 v Jablonci n. Nis., okr. Týž, ženatým, čsl. vyznání, strojním mechanikem, bytem Hradec Králové II., ul. Prokopa Holého, čp. 474.

P ř e d m ě t e m

zápisu je výpověď Bedřicha Marka o tom, co je mu známo o odbojové skupině „J e d l e „ a její ilegální činnosti.

Po obeznání se s předmětem výslechu a po napomenutí k udání pouhé pravdy Bedřich Marek vypovídá:

Odbojovou skupinu pod názvem „J e d l e „ neznám a také jsem o ní nikdy neslyšel. Podle mého mínění mohlo to být krycí jméno ně- kterého jednotlivce z neznámé mi skupiny a proto se nemohu k jedno- tlivým bodům vyjádřit.

Sám jsem byl v odbojové skupině „B a r i u m „ pod krycím jmé- nem „Mráz,, a tato skupina ilegálně pracovala na celém králověhra- deckém kraji pod vedením mjr. In memoriam Josefa Sandery, velitele paraskupiny. Pokud se týká skupiny „Barium,, mohl bych v případě po- třeby jednotlivé body zodpovědět.

Více nemám k podotknutí.

Po přečtení schváleno a podepsáno.

Vyslýchající a zapisovatel:

Št. Kratochvíl

Vyslýcháný:

Marek B.